

This question paper contains 3 printed pages]

P—344—2015

FACULTY OF ARTS

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

ENGLISH (Optional)

Paper XIV

(Translation : Theory and Practice)

(Saturday, 21-11-2015) Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :—(i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Explain in detail the significance of culture in translation. 10

Or

Evaluate Jai Ratan's translation of Kamleshwar's story 'Hail Freedom'.

P.T.O.

2. Critically examine the problems of equivalence in source text and target text of Dilip Chitre's 'Says Kuka'.
3. Describe the structures of English and Marathi with suitable examples.

Or

How far Prickett does justice to Premchand in translating 'Kafan' as 'The Shroud' ?

4. Translate the following passage into English :

समाचार-पत्र पढ़ना हमारे जीवन का एक हिस्सा बन गया है। जब हम प्रातः उठते हैं तो बड़ी उत्सुकता से समाचारपत्र का इंतजार करते हैं। वर्तमान सदी समाचारपत्रों का युग है। यह (प्रेस) मनुष्य की तीसरी आँख हैं। इससे हम संसार के भिन्न-भिन्न देशों (भागों) के बारे में जानकारी प्राप्त कर लेते हैं। वे हमें ताज़ा-से-ताज़ा समाचार देते हैं। समाचारपत्र जनता की आवाज़ हैं। ये सरकार और जनता के बीच की कड़ी हैं। समाचारपत्र हमारा ज्ञानवर्धन करते हैं। हमें अखबार पढ़ने में रुचि पैदा करनी चाहिए।

Or

(अथवा)

अकबरांनी राजपूताबरोबर वैवाहिक संबंध प्रस्थापित केले. त्यांनी आमेर, बीकानेर, जैसलमेर राजपूत राजांच्या मुलीशी विवाह केले. अकबरांनी या राजपूत राजांना उच्च मनसबदार बनविले. आमेर नरेश विहारीमल यांनी आपली कन्या जोधाबाईचा विवाह अकबराशी केला होता. डॉ. बेनीप्रसाद यांच्या मते, 'अकबरांच्या अशा धोरणामुळे भारतीय राजकारणात एका नव्या युगाला सुरवात झाली ?

This question paper contains 7 printed pages]

P—7/8/9—2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

NOVEMBER/DECEMBER, 2015

HISTORY

Paper XII

[Fields of History (Archaeology, Museology Tourism)]

Or

[Contemporary History of India (1947-1986 A.D.)]

Or

(Landmarks in World History)

(Tuesday, 17-11-2015)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

[Fields of History (Archaeology, Museology Tourism)]

N.B. :- (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

P.T.O.

WT

(2)

P—7/8/9—2015

1. Explain the nature of Tourism. 10

पर्यटनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

State the types of Tourism.

पर्यटनाचे प्रकार विशद करा.

2. Write the role of culture and history in motivation of tourism. 10

पर्यटनास प्रवृत्त करण्यात संस्कृती आणि इतिहास यांची भूमिका लिहा.

Or

(किंवा)

Write an essay on the Elephanta Caves.

एलिफन्टा लेणीवर निबंध लिहा.

3. State the characteristics of Tourism. 10

पर्यटनाची वैशिष्ट्ये विशद करा.

Or

(किंवा)

Describe the Kandhar Fort as a Historical Tourist Place.

ऐतिहासिक पर्यटन स्थळ म्हणून कंधारच्या किल्ल्याचे वर्णन करा.

4. Write short notes on (any two) : 10

(i) Historical Background of Tourism

(ii) Education; Motivation of Tourism

(iii) Ajintha

(iv) Sun Temple of Konark.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

(i) पर्यटनाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी

(ii) शिक्षण; पर्यटनास प्रवृत्त करणारा घटक

(iii) अजिंठा

(iv) कोणार्कचे सूर्य मंदिर.

OR

(किंवा)

[Contemporary History of India (1947-1986 A.D.)]

N.B. :- (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

P.T.O.

1. Narrate the effect of Indo-Pak War of 1971. 10

1971च्या भारत-पाक युद्धाचे परिणाम सांगा.

Or

(किंवा)

Explain the Foreign Policy of Rajiv Gandhi.

राजीव गांधीचे परराष्ट्रीय धोरण स्पष्ट करा.

2. Evaluate the Domestic Policy of Indira Gandhi. 10

इंदिरा गांधीच्या अंतर्गत धोरणाचे मूल्यमापन करा.

Or

(किंवा)

Describe the Indo-Pak War of 1965.

1965च्या भारत-पाक युद्धाचे वर्णन करा.

3. Write the impact of emergency in the period of Indira Gandhi. 10

इंदिरा गांधीच्या काळातील आणीबाणीचे परिणाम लिहा.

Or

(किंवा)

Critical evaluation of Tashkent Pact.

ताशकंद कराराचे टिकात्मक मूल्यमापन करा.

4. Write short notes on (any two) : 10

(i) Longowal Pact

(ii) Mizo Pact

(iii) Syndicate

(iv) Punjab issue.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

(i) लोंगोवाल करार

(ii) मिझो करार

(iii) सिंडीकेट

(iv) पंजाब प्रश्न.

OR

(किंवा)

(Landmarks in World History)

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

P.T.O.

1. State the contribution of Joseph Mazzini and Garibaldi in unification of Italy. 10

जोसेफ मॅझिनी आणि गॅरिबाल्डी यांचे इटालीच्या एकीकरणातील योगदान विशद करा.

Or

(किंवा)

Explain the effects of Russian Revolution.

रशियन राज्यक्रांतीचे परिणाम स्पष्ट करा.

2. Write the causes of the First World War. 10

पहिल्या महायुद्धाची कारणे लिहा.

Or

(किंवा)

Describe the achievements of UNO.

संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या कामगिरीचे वर्णन करा.

3. Give the information about the unification of Germany. 10

जर्मनीच्या एकीकरणाची माहिती द्या.

Or

(किंवा)

State the causes of the Second World War.

दुसऱ्या महायुद्धाची कारणे विशद करा.

4. Write short notes on any *two* :

10

- (i) Bismarck
- (ii) Causes of the Russian Revolution
- (iii) Causes of the failure of League of Nations
- (iv) Effect of the Second World War.

कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

- (i) बिस्मार्क
- (ii) रशियन राज्यक्रांतीची कारणे
- (iii) राष्ट्रसंघाच्या अपयशाची कारणे
- (iv) दुसऱ्या महायुद्धाचे परिणाम.

This question paper contains 8 printed pages]

P—139 to 141—2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

HISTORY

Paper XIV

(History of Modern Maharashtra)

Or

(Women's in Indian History)

Or

(Thoughts of Dr. B.R. Ambedkar)

(Tuesday, 27-10-2015) Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

(History of Modern Maharashtra)

N.B. :—All questions are compulsory.

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

1. Write an essay on Revolutionary Movement in Maharashtra. 10

महाराष्ट्रातील क्रांतीकारी चळवळीवर निबंध लिहा.

P.T.O.

WT

(2)

P—139 to 141—2015

Or

(किंवा)

Explain the Civil Disobedience Movement in Maharashtra.

महाराष्ट्रातील सविनय कायदेभंग चळवळीची माहिती लिहा.

2. Explain the Non-Co-operation Movement in Maharashtra. 10

महाराष्ट्रातील असहकार चळवळीविषयी माहिती लिहा.

Or

(किंवा)

Explain the educational contribution of Karmaveer Bhaurao Patil.

कर्मवीर भाऊराव पाटिलांचे शैक्षणिक योगदान स्पष्ट करा.

3. Write a note on Bapuji Salunkhe's Educational work. 10

बापुजी साळुंखे यांचे शैक्षणिक कार्य सांगा.

Or

(किंवा)

Write an essay on Samyukta Maharashtra Movement.

संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीवर निबंध लिहा.

4. Write short notes on (any two) :

10

(i) The Bombay Association;

(ii) Dr. Panjabrao Deshmukh;

(iii) Home Rule Movement;

(iv) Quit India Movement.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

(i) द बॉम्बे असोसिएशन;

(ii) डॉ. पंजाबराव देशमुख;

(iii) होमरूल चळवळ;

(iv) छोडो भारत चळवळ.

OR

(किंवा)

(Women's in Indian History)

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Give a Biographical sketch of Madam Kama with her freedom struggle movement.

मादामा कामाचे जीवन-चरित्र सांगून त्यांनी स्वातंत्र लढयावर केलेल्या कार्यावर प्रकाश टाका.

P.T.O.

Or

(किंवा)

Give details about Godavari Parulekar in social works.

गोदावरी परुळेकरांनी केलेल्या सामाजिक कार्यावर प्रकाश टाका.

2. Put efforts of Begam Zinat Mahal in development of Hindu-Muslim unity.

हिंदु-मुस्लिम सहसंबंधावर बेगम झिनत महलने केलेल्या कार्याचे वर्णन करा.

Or

(किंवा)

Explain the achievements of Dagdabai Shelke in the Hyderabad Freedom Struggle Movement.

दगडाबाई शेळके यांचे हैद्राबाद मुक्ती लढ्यातील योगदान स्पष्ट करा.

3. Explain about Sarojini Naidu's life and achievements.

सरोजिनी नायडू यांचे जीवन सांगून त्यांच्या कार्याचे वर्णन करा.

Or

(किंवा)

Assess the achievements of Ramabai Ambedkar.

रमाबाई आंबेडकर यांच्या कामगिरीचा आढावा घ्या.

4. Write short notes on (any two) :

- (i) Rani Laxmibai;
- (ii) Home Rule Movement and Annie Besant;
- (iii) Give details about Chandatai Jariwala's work;
- (iv) Ashatai Waghmare.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

- (i) राणी लक्ष्मीबाई;
- (ii) होमरूल चळवळ आणि ऐनी बेझंट;
- (iii) चंदाताई जरीवाला यांच्या कार्यावर प्रकाश टाका;
- (iv) आशाताई बाघमारे.

OR

(किंवा)

(Thoughts of Dr. B.R. Ambedkar)

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Explain Dr. Babasaheb Ambedkar's contribution in framing the Constitution. 10

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे संविधान निर्मितीमधील योगदान स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Give an account of Dr. Babasaheb Ambedkar's contribution about water and electricity planning.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची जल आणि विद्युत् नियोजनाबद्दलच्या योगदानाची माहिती सांगा.

2. Explain the economical thoughts of Dr. Babasaheb Ambedkar. 10

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे आर्थिक विचार स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the role of Dr. Babasaheb Ambedkar about the reservation of OBC.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची ओ.बी.सी. आरक्षणाबाबतची भूमिका स्पष्ट करा.

3. Explain the thoughts of Dr. Babasaheb Ambedkar regarding Indian Agriculture. 10

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे भारतीय शेतीविषयक विचार स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Write the information of Hindu Code Bill.

हिंदू कोड बिलची माहिती लिहा.

4. Write short notes on (any two) : 10

(i) Economist Dr. Babasaheb Ambedkar.

(ii) National Security and Dr. Babasaheb Ambedkar.

(iii) Law Minister Dr. Babasaheb Ambedkar.

(iv) Dr. Babasaheb Ambedkar Leader of farmers and Agricultural labourers.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

- (i) अर्थतज्ञ डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर;
- (ii) राष्ट्रीय सुरक्षा व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर;
- (iii) कायदेमंत्री डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर.
- (iv) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर शेतकरी व शेतमजुरांचे नेते.

This question paper contains 8+4 printed pages]

P—280 to 282—2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

NOVEMBER/DECEMBER, 2015

ECONOMICS

Paper XIV

(Industrial Economics)

Or

(Mathematical Economics)

Or

(Quantitative Techniques)

(Monday, 7-12-2015) Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

P.T.O.

1. State the problems of Sugar Industry in India. 10

भारतातील साखर उद्योगाच्या समस्या सांगा.

Or

(किंवा)

Explain the role and functions of IFCI.

भारतीय औद्योगिक वित्त महामंडळाची भूमिका व कार्ये स्पष्ट करा.

2. State the problems of cotton textile industry in India. 10

भारतातील सुतीकापड उद्योगाच्या समस्या सांगा.

Or

(किंवा)

Explain the role and functions of I.D.B.I.

भारतीय औद्योगिक विकास बँकेची भूमिका व कार्ये स्पष्ट करा.

3. State the problems of Small Scale Industries in India ? 10

भारतातील लघुउद्योगाच्या समस्या स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the role and functions of S.I.D.B.I.

भारतीय लघुउद्योग विकास बँकेची भूमिका व कार्ये स्पष्ट करा.

4. Write short notes on (any two) :

10

(i) M.I.D.C.;

(ii) Agro-based industries;

(iii) Petro-chemical Industry;

(iv) Foreign Direct Investment.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोनवर) :

(i) एम. आय. डी. सी.;

(ii) कृषि आधारित उद्योग;

(iii) पेट्रो-रसायन उद्योग;

(iv) परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूक.

OR

(किंवा)

(Mathematical Economics)

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(iii) Use of calculator is permitted.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(iii) गणक यंत्राच्या वापरास परवानगी आहे.

1. Explain the ordinal utility approach to demand theory. How is it different from cardinal utility approach ? 10

मागणी सिद्धांताचा तुलनात्मक उपयोगिता दृष्टिकोन स्पष्ट करा. मापनक्षम उपयोगिता दृष्टिकोनापेक्षा तो कसा वेगळा आहे ?

Or

(किंवा)

State the conditions for firm's equilibrium and derive the level of output, price, total revenue, total cost and profit for :

$$R = 12x - 4x^2 \text{ and } AC = 8 - x.$$

उद्योगसंस्थेच्या संतुलनाच्या अटी सांगून :

$$R = 12x - 4x^2 \text{ आणि } AC = 8 - x$$

साठी उत्पादन पातळी, किंमत, एकूण प्राप्ती, एकूण खर्च आणि नफा काढा.

2. State the properties of Cobb-Douglas production function.

कॉब-डग्लस उत्पादन फलचे गुणधर्म सांगा.

Or

(किंवा)

Given the utility function $U = X_1X_2$ and the budget constraint $X_1 + 5X_2 = 10$. Find the optimum quantity of X_1 and X_2 .

$U = X_1X_2$ हे उपयोगिता फल आणि $X_1 + 5X_2 = 10$ ही उत्पन्न मर्यादा दिलेली असताना X_1 व X_2 या वस्तूंची इष्टतम नगसंख्या काढा.

3. What is Linear Programming ? Explain the Graphic method. 10

रेखीय कार्यक्रम म्हणजे काय ? आलेख पद्धती स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Find the elasticity of demand, if the demand function $q = \frac{20}{p+1}$

and $p = 3$ is given.

मागणी फलन $q = \frac{20}{p+1}$ आणि किंमत $p = 3$ दिलेली असताना मागणीची लवचिकता काढा.

4. Write short notes on (any two) : 10

- (i) Cross-elasticity of demand;
- (ii) Input-output table;
- (iii) Given the total cost function :

$$C = 50 - 2Q + 7Q^2 + Q^3.$$

Find the average cost and marginal cost at $Q = 5$.

(iv) Given the demand function and supply function for a market

as :

$$p = 80 - 3x \text{ and } p = 2x + 20.$$

Determine the market equilibrium.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

- (i) मागणीची तिरकस लवचिकता;
- (ii) आदान-प्रदान सारणी;
- (iii) $C = 50 - 2Q + 7Q^2 + Q^3$ हे एकूण खर्च फलन दिलेले असताना,
 $Q = 5$ ला सरासरी खर्च आणि सीमांत खर्च काढा.
- (iv) एका बाजारपेठेसाठी :

$$p = 80 - 3x \text{ आणि } p = 2x + 20$$

हे मागणी फल व पुरवठा फल दिलेले असताना बाजारपेठेचे संतुलन निश्चित करा.

OR

(किंवा)

(Quantitative Techniques)

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(iii) Use of calculator is permitted.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(iii) गणकयंत्राच्या वापरास परवानगी आहे.

1. What is Probability ? Explain the multiplication theorem of probability. 10

संभाव्यता म्हणजे काय ? संभाव्यतेचे गुणाकाराचे प्रमेय स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

A bag contains 10 Red, 8 Blue and 6 Black balls. Out of these balls three balls are drawn at random. Find the probability that one of them is a Red, a Blue and a Black.

एका पिशवीत 10 लाल, 8 निळे आणि 6 काळे चेंडू आहेत. त्यापैकी तिन चेंडू यादृच्छिक काढले. त्यातील एक लाल, एक निळा आणि एक काळा चेंडू असण्याची संभाव्यता काढा.

2. What is time series ? Explain the components of time series. 10

कालमालीका म्हणजे काय ? कालमालीकेचे घटक स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

The height in inches of 10 selected students in a group is :

60, 62, 63, 64, 62, 65, 70, 72, 73, 75.

The mean height of the students in a group is 65 inch. Test the sample ($t = 2.26$).

P.T.O.

एका समुहातील दहा निवडक विद्यार्थ्यांची उंची इंचात दिलेली आहे :

60, 62, 63, 64, 62, 65, 70, 72, 73, 75.

समुहातील विद्यार्थ्यांच्या उंचीची सरासरी 65 इंच आहे. नमुना चाचणी करा.

($t = 2.26$)

3. Explain the procedure of testing Hypothesis. 10

परिकल्पना चाचणीची प्रक्रीया स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Find the trend values for the following data by the method of least squares :

Year	Production (in tons)
2007	10
2008	12
2009	16
2010	20
2011	18

न्यूनतम वर्ग पद्धतीने खालील माहितीसाठी दीर्घकालीन मुल्ये काढा :

वर्ष	उत्पादन (टन)
2007	10
2008	12
2009	16
2010	20
2011	18

4. Write short notes on (any two) :

10

- (i) Ratio to moving average method;
- (ii) Small samples;
- (iii) A card is drawn at random from a well shuffled pack of 52 cards. Find the probability that the card is club or diamond.
- (iv) In an experiment, a coin is tossed 400 times, 300 heads are obtained. Test the experiment that it is not prejudiced ($t = 2.58$).

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोनवर) :

- (i) सरकता मध्य प्रमाण पद्धत;
- (ii) लहान नमुने;
- (iii) 52 पत्यांच्या पिसलेल्या एका डावातून एक पत्ता यादृच्छिक काढला तो पत्ता किल्लवर किंवा चौकट असण्याची संभाव्यता काय ?
- (iv) एका प्रयोगात एक नाणे 400 वेळा उधळले असतांना, 300 वेळा चीत प्राप्त झाले. हा प्रयोग पुर्वग्रह दुबित नाही याची चाचणी करा ($t = 2.58$).

This question paper contains 7 printed pages]

P—86/87—2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

GEOGRAPHY

Paper XV

(Development of Geographical Thought : Part-II)

Or

(Political Geography)

(Friday, 23-10-2015)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :- (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(iii) Use of map stencils is allowed.

(iv) Neat diagrams and sketch maps should be drawn wherever necessary.

P.T.O.

- (i) सर्व प्रश्न सोडवा.
- (ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (iii) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहेत.
- (iv) योग्य त्या ठिकाणी सुबक आकृत्या व आराखडे काढणे आवश्यक आहे.

(Development of Geographical Thought : Part-II)

1. Explain the concept of spatial organization. 10

अभिक्षेत्रीय संघटन संकल्पना स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

State the importance of regional approach in the study of Geography.

भूगोलशास्त्राच्या अभ्यासामधील प्रादेशिक दृष्टीकोनाचे महत्त्व सांगा.

2. Define 'Model' and state the types of models. 10

'प्रतिमानाची' व्याख्या देऊन प्रतिमानाचे प्रकार सांगा.

Or

(किंवा)

Explain the importance of Radical Approach in the study of Geography.

भूगोलशास्त्राच्या अभ्यासातील मूलसुधारणावादी दृष्टीकोनाचे महत्त्व विशद करा.

3. Define the concept of region and explain the types of region. 10

प्रदेशा संकल्पनेची व्याख्या देवून प्रदेशाचे प्रकार सांगा.

Or

(किंवा)

Explain the importance of systematic approach in the study of Geography.

भूगोलाच्या अभ्यासातील पद्धतशीर दृष्टीकोनाचे महत्त्व विशद करा.

4. Write notes on any *two* of the following : 10

- (i) Quantitative Approach;
- (ii) Map as a model;
- (iii) Characteristics of region;
- (iv) Features of Model.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टिपा लिहा :

- (i) सांख्यिकी दृष्टीकोन;
- (ii) नकाशा एक प्रतिमान;
- (iii) प्रदेशाची वैशिष्ट्ये;
- (iv) प्रतिमानाची वैशिष्ट्ये.

OR

(किंवा)

(Political Geography)

N.B. :—(i) Attempt *All* questions.

(ii) *All* questions carry equal marks.

(iii) Use of map stencils is allowed.

(iv) Neat diagrams and sketch maps should be drawn wherever necessary.

- (i) सर्व प्रश्न सोडवा.
- (ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (iii) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
- (iv) योग्य त्या ठिकाणी सुबक आकृत्या व आराखडे काढणे आवश्यक आहे.

1. Illustrate the nature and scope of Political Geography. 10

राजकीय भूगोलाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the importance of cultural elements in the development of the state.

राज्यसंस्थेच्या विकासातील सांस्कृतिक घटकांचे महत्व स्पष्ट करा.

2. Examine critically the Rimland theory of Nicholas J. Spykman. 10

निकोलस जे. स्पार्कमन यांच्या प्रदेशकडा (किनारभूमी) सिद्धांताचे टिकात्मक परिक्षण करा.

Or

(किंवा)

What is meant by boundary ? Illustrate the classification of boundaries.

सीमा म्हणजे काय ? सीमांचे वर्गीकरण उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

3. Explain the importance of physical elements in the development of state. 10

राज्यसंस्थेच्या विकासातील प्राकृतिक घटकांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Comment on the global strategic views of A.T. Mahan.

ए.टी.महान यांच्या जागतिक कूटनीतीविषयक (डावपेचात्मक) विचारावर भाष्य करा.

4. Write notes on any two of the following : 10

(i) Functions of Capital;

(ii) Significance of study of Political Geography;

(iii) Nation building;

(iv) Economic elements of state.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टिपा लिहा :

(i) राजधानीचे कार्ये;

(ii) राजकीय भूगोलाच्या अभ्यासाचे महत्त्व;

(iii) राष्ट्र निर्मिती;

(iv) राज्यसंस्थेचे आर्थिक घटक.

This question paper contains 4+2 printed pages]

P—142/143—2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

SOCIOLOGY

Paper XIV

(Social Welfare and Social Legislation)

Or

(Sociology of Tribal Society)

(Monday, 23-11-2015) Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

(Social Welfare and Social Legislation)

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(iii) विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्न पहावेत.

P.T.O.

1. State constitutional provision to the Scheduled Tribes. 10

अनुसूचित जमातीसाठी असणाऱ्या संविधानात्मक तरतुदी सांगा.

Or

(किंवा)

Elaborate the meaning and nature of social legislation.

सामाजिक कायद्याचा अर्थ व स्वरूप विशद करा.

2. State the Workmen's Compensation Act. 10

कामगार नुकसान भरपाई कायदा सांगा.

Or

(किंवा)

State the features of Indian Constitution.

भारतीय संविधानाची वैशिष्ट्ये सांगा.

3. Explain the Constitutional provisions of women. 10

महिलासाठीच्या घटनात्मक तरतुदी स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Discuss the necessity of Human Rights.

मानवी हक्काच्या आवश्यकतेवर चर्चा करा.

4. Write short notes on any *two* of the following : 10

(i) Limitations of Social Legislation;

(ii) Objectives of Social Security;

(iii) Development of Human Rights;

(iv) Domestic Violence Act, 2005.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

(i) सामाजिक कायद्याच्या मर्यादा;

(ii) सामाजिक सुरक्षिततेची उद्दिष्ट्ये;

(iii) मानवी हक्काचा विकास;

(iv) कौटुंबिक हिंसाचार कायदा-2005.

P.T.O.

OR

(किंवा)

(Sociology of Tribal Society)

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(iii) विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्न पहावेत.

1. Take a detailed review of 'Isolation Approach' of the Tribal Development. 10

आदिवासी विकासाच्या अलिप्तवादी दृष्टिकोणाचा सविस्तर आढावा घ्या.

Or

(किंवा)

State the remedies on problems of Tribal Society.

आदिवासी समाजाच्या समस्यांवर उपाय सांगा.

WT

(5)

P-142/143-2015

2. Elaborate the marriage system in Kolam tribe. 10

कोलाम जमातीतील विवाह पद्धती विशद करा.

Or

(किंवा)

Explain the causes of Tribal Educational Problems.

आदिवासींच्या शिक्षणविषयक समस्यांची कारणे स्पष्ट करा.

3. Explain the nature of Kolam religion system. 10

कोलामच्या धर्माचे स्वरूप स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Analyse the health problems of Tribal Society.

आदिवासी समाजातील आरोग्य समस्येचे विश्लेषण करा.

4. Write short notes on any two of the following : 10

(i) Integration Approach;

P.T.O.

(ii) Kolam Economy Approach;

(iii) Assimilation Approach;

(iv) Exploitation.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

(i) एकात्मीकरण दृष्टिकोन;

(ii) कोलामाची अर्थव्यवस्था दृष्टिकोन;

(iii) सम्मिलन दृष्टिकोन;

(iv) शोषण.

(आवक)

This question paper contains 3 printed pages]

P—308—2015

FACULTY OF ARTS

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

NOVEMBER/DECEMBER, 2015

ENGLISH (Optional)

Paper XII

(Reading Poetry)

(Tuesday, 8-12-2015)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Explain with reference to the context any *two* of the following : 10

(i) Thy voice, and suddenly grow gray with fear,

And tremble and despoil themselves : O hear !

(ii) Who hath not seen thee oft amid thy store ?

Sometimes whoever seeks abroad may find.

P.T.O.

(iii) He was not of an age, but for all time !

And all the Muses still were in their prime.

(iv) And when thy heart began to beat,

What dread hand and what dread feet ?

2. Write a critical appreciation of the poem 'Ode to Autumn'. 10

Or

How does William Blake portray the process of creation in the poem
'The Tyger' ?

3. How does P. B. Shelley glorify the magical power of west
wind ? 10

Or

"On Shakespeare' is an honest attempt of Ben Jonson to evaluate
Shakespeare as a Man and an Artist." Discuss.

4. Write a critical appreciation of the poem given below : 10

I wander thro each charter'd street

Near where the charter'd Thames does flow

And mark in every face I meet

Marks of weakness, marks of woe.

In every cry of every man,
In every Infant's cry of fear,
In every voice, in every ban,
The mind-forg'd manacles I hear.
How the chimney-sweeper's cry
Even blackning church appalls;
And the helpless Soldier's sigh
Runs in blood down palace walls.
But most thro' midnight streets I hear
How the youthful Harlot's curse
Blasts the new-born Infant's tear.
And blights with plagues the Marriage hearse.

This question paper contains 2 printed pages]

P—331—2015

FACULTY OF ARTS

B.A. (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

ENGLISH

Paper XIII

(Literary Criticism and Theory)

(Friday, 20-11-2015)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Explain the language of self-resistance in 'The Resistance to Theory'. 10

Or

State Elaine Showalter's 'Towards a Feminist Poetics' as a precursor of feminist literary criticism.

P.T.O.

WT

(2)

P—331—2015

2. Illustrate the tenets of structuralism. 10

Or

Critically point out the early phase of Marxist criticism.

3. Show your acquaintance with multi-culturalism as a recent theory. 10

Or

Critically comment on M. H. Abram's 'Orientation of Critical Theory'.

4. Write short notes on any two of the following : 10

(i) Base and Superstructure;

(ii) Deconstruction;

(iii) Principles of New Historicism;

(iv) Oedipus Complex.

This question paper contains 3 printed pages]

P—203/204—2015

FACULTY OF ARTS

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

HINDI

Paper XIV (Elective)

(Bhartiya Sahitya)

(भारतीय साहित्य)

OR

(प्रयोजनमूलक हिंदी)

(Friday, 30-10-2015)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

(Bhartiya Sahitya)

(भारतीय साहित्य)

N.B. :—(i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

(ii) अंकों का विवरण प्रश्नों के अनुरूप है ।

P.T.O.

1. “ ‘देवदास’ उपन्यास अमर प्रेम की कहानी है ।” स्पष्ट कीजिए । 15

अथवा

‘देवदास’ उपन्यास के आधार पर चंद्रमुखी का चरित्र-चित्रण कीजिए ।

2. ‘कस्तुरीवाला मृग’ कहानी में चित्रित मानवीय संवेदना को लिखिए । 15

अथवा

‘उतार-चढ़ाव’ कहानी में व्यक्त मनुष्य की जिजीविषा को रेखांकित कीजिए।

3. टिप्पणी लिखिए : 10

भारतीय साहित्य की प्रवृत्तियाँ ।

अथवा

भारतीय साहित्य में लोकमंगल की भावना ।

अथवा

(प्रयोजनमूलक हिंदी)

N.B. :—(i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

(ii) प्रश्नों के अनुसार अंकों का विभाजन है ।

1. परंपरागत जनसंचार माध्यमों का सोदाहरण परिचय दीजिए । 15

अथवा

आधुनिक जनसंचार माध्यमों में 'रेडियो' तथा 'इंटरनेट' का महत्व विशद कीजिए ।

2. समाचार की परिभाषा देते हुए उसके लेखन की प्रविधि बताइए । 15

अथवा

'पटकथा लेखन' की प्रक्रिया स्पष्ट कीजिए ।

3. टिप्पणियाँ लिखिए :

- (अ) कम्प्यूटर का सामान्य परिचय । 5

अथवा

कम्प्यूटर के अंग ।

- (ब) कम्प्यूटर के प्रकार । 5

अथवा

कम्प्यूटर की उपयोगिता ।

This question paper contains 2 printed pages]

P—162—2015

FACULTY OF ARTS

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

HINDI (Optional)

Paper-XII

(हिंदी भाषा तथा हिंदी साहित्य का इतिहास)

(Tuesday, 24-11-2015)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

सूचना :—(i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

(ii) प्रश्नों के अनुसार अंक वितरित हैं।

1. हिंदी नाटक के उद्भव और विकास की चर्चा कीजिए। 15

अथवा

हिंदी नाट्य-साहित्य के विकास-क्रम में जयशंकर प्रसाद के योगदान को लिखिए।

2. द्विवेदीयुगीन कविता की प्रवृत्तियों को स्पष्ट कीजिए। 15

अथवा

प्रगतिवाद का परिचय देते हुए उसकी विशेषताओं पर प्रकाश डालिए।

P.T.O.

3. निम्नलिखित पर टिप्पणियाँ लिखिए :

(अ) दलित साहित्य की अवधारणा।

5

अथवा

दलित साहित्य की संवेदना।

(ब) स्त्रीवादी साहित्य का स्वरूप।

5

अथवा

स्त्रीवादी साहित्य की संवेदना।

This question paper contains 2 printed pages]

P—184—2015

FACULTY OF ARTS

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

HINDI (Optional)

Paper XIII

(भाषा शिक्षण तथा साहित्यशास्त्र)

(Thursday, 29-10-2015) Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

(ii) अंकों का वितरण प्रश्नों के अनुरूप है।

1. व्यंजन की परिभाषा देकर उसके प्रकारों को स्पष्ट कीजिए। 15

अथवा

काल की परिभाषा देकर उसके प्रकारों को स्पष्ट कीजिए।

2. शब्द-शक्ति की परिभाषा देते हुए अभिधा और लक्षणा शब्द-शक्ति को समझाइए। 15

अथवा

आलोचना का स्वरूप समझाते हुए मार्क्सवादी आलोचना का विवेचन कीजिए।

P.T.O.

WT

(2)

P-184-2015

3. टिप्पणियाँ लिखिए :

(अ) अनुप्रास;

5

अथवा

उपमा।

(ब) उत्प्रेक्षा;

5

अथवा

अन्योक्ति।

This question paper contains 2 printed pages]

P—161—2015

FACULTY OF ARTS

B.A. (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

MARATHI (Optional)

Paper XII

(मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास)

(Wednesday, 28-10-2015) Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :—(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8

(i) 'तुका झालसे कळस' या उक्तीचा अर्थ साधार स्पष्ट करा.

(ii) संत तुकारामांच्या अभंगातील उपदेशाचे स्वरूप विशद करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8

(i) समर्थ रामदासांच्या काव्याचे विशेष थोडक्यात लिहा.

(ii) 'व्यवहार आणि भक्ती' यांची सांगड घालणारा ग्रंथ म्हणून दासबोधाचे महत्त्व सांगा.

P.T.O.

3. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8
- (i) मोरोपंताच्या काव्याचे वाङ्मयीन निराळेपण विशद करा.
- (ii) पंडिती काव्याचे गुणविशेष साधार स्पष्ट करा.
4. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8
- (i) पोवाडा व लावणी या वाङ्मयप्रकाराचे स्वरूपविशेष लिहा.
- (ii) परशुराम यांच्या लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
5. टीपा द्या (कोणत्याही दोन) : 8
- (i) सप्तप्रकरणात्मक बखर;
- (ii) शाहीर प्रभाकर;
- (iii) सगनभाऊ;
- (iv) महात्मा बसवेश्वर.

This question paper contains 2 printed pages]

P-202-2015

FACULTY OF ARTS

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

MARATHI (Optional).

Paper XIV

(साहित्यशास्त्र व लोकसाहित्य)

(Friday, 30-10-2015) Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :—(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8
 - (i) लोकसाहित्य म्हणजे काय ? लोकसाहित्याची वैशिष्ट्ये लिहा.
 - (ii) 'लोक' आणि 'साहित्य' या संज्ञा स्पष्ट करा.
2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8
 - (i) लोककथेची भारतीय परंपरा थोडक्यात लिहा.
 - (ii) लोककथांच्या प्रमुख प्रकारांची चर्चा करा.

P.T.O.

3. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8
- (i) लोकगीत म्हणजे काय ? लोकगीताच्या प्रकारांची थोडक्यात चर्चा करा.
- (ii) 'लोकसंस्कृतीचे उपासक हे लोकगीताचे वाहक असतात' थोडक्यात स्पष्ट करा.
4. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8
- (i) इतिहास आणि धर्मशास्त्र यांच्या अभ्यासात लोकसाहित्याचे महत्त्व विशद करा.
- (ii) लोकसाहित्याचा भूगोलशी असलेला संबंध स्पष्ट करा.
5. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : 8
- (i) लोकसंस्कृती
- (ii) दशावतार
- (iii) विधीगीते
- (iv) लोकसाहित्य आणि समाज.

This question paper contains 2 printed pages]

P—183—2015

FACULTY OF ARTS

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

MARATHI (Optional)

Paper XIII

(भाषाशास्त्र, व्याकरण व उपयोजित मराठी)

(Thursday, 29-10-2015) Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :- (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. पुढील कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8

(i) वृत्तपत्रातील संपादकीय लेखाच्या भाषेची वैशिष्ट्ये सांगा.

(ii) आकाशवाणीवरील वातम्यांची भाषिक वैशिष्ट्ये लिहा.

2. पुढील कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8

(i) वृत्तपत्रातील जाहिरातीचे स्वरूप विशद करा.

(ii) दूरदर्शनवरील जाहिरात परिणामकारक होण्यासाठी कोणकोणत्या तंत्रांचा वापर अपेक्षित आहे ते स्पष्ट करा.

P.T.O.

3. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8
- (i) मुलाखतीला सामोरे जाताना उमेदवाराने कोणती काळजी घ्यावी हे सविस्तर लिहा.
- (ii) मुलाखतीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
4. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8
- (i) प्रयोग म्हणजे काय ? हे सांगून कर्तरी प्रयोगाची चर्चा करा.
- (ii) प्रयोग म्हणजे काय ? हे सांगून भावे प्रयोगाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
5. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) : 8
- (i) सूत्रसंचालकाचे व्यक्तिमत्त्व;
- (ii) सूत्रसंचालकाची भाषा;
- (iii) शिक्षण क्षेत्रात संगणक;
- (iv) मराठी भाषा आणि संगणक.

This question paper contains 3 printed pages]

P-63-2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

GEOGRAPHY

Paper XIV

(Geography of India : Part-II)

(Wednesday, 21-10-2015) Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(iii) Use of map stencils is allowed.

(iv) Neat diagrams and sketch maps should be drawn wherever necessary.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(iii) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

(iv) योग्य त्या ठिकाणी सुबक आकृत्या व आराखडे काढणे आवश्यक आहे.

P.T.O.

WT

(2)

P-63-2015

1. Describe the impact of geographical factors on the distribution of population. 10

लोकसंख्येच्या वितरणावर प्रभाव पाडणाऱ्या भौगोलिक घटकांचे वर्णन करा.

Or

(किंवा)

Write in detail about the development of agriculture in the period of first five year plan.

पहिल्या पंचवार्षिक योजना काळातील कृषी विकासाविषयी सविस्तर लिहा.

2. Write in detail about domestic and international trade in India. 10

भारतातील आंतरदेशीय व आंतरराष्ट्रीय व्यापाराविषयी सविस्तर लिहा.

Or

(किंवा)

What is meant by Green Revolution ? Explain the limitations of Green Revolution.

हरित क्रांती म्हणजे काय? हरित क्रांतीच्या मर्यादा स्पष्ट करा.

3. Write in detail about Industrial regions of India. 10

भारताच्या औद्योगिक प्रदेशाविषयी सविस्तर लिहा.

Or

(किंवा)

Illustrate the social and ethnic tension in India.

भारतातील सामाजिक व वांशिक तणाव सोदाहरण स्पष्ट करा.

4. Write short notes on any *two* of the following : 10

- (i) Urbanization and changing nature of Indian economy
- (ii) Regional disparity in economic development of India
- (iii) Gender discrimination
- (iv) Population explosion.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर संक्षिप्त टिपा लिहा :

- (i) नागरीकरण व भारतीय अर्थव्यवस्थेचे बदलते स्वरूप
- (ii) भारताच्या आर्थिक विकासातील प्रादेशिक विषमता
- (iii) लिंगभेद
- (iv) लोकसंख्या विस्फोट.

This question paper contains 4+1 printed pages]

P—115/116—2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

NOVEMBER/DECEMBER, 2015

POLITICAL SCIENCE

Paper XIV

(Indian Political Thinkers)

Or

(India's Foreign Policy)

(Saturday, 21-11-2015)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

(Indian Political Thinkers)

N.B. :- (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Elucidate Dr. B.R. Ambedkar's thought on democracy. 10

डॉ. बी.आर. आंबेडकरांच्या लोकशाही विचारांचा आढावा घ्या.

P.T.O.

Or

(किंवा)

Write Pt. Jawaharlal Nehru's policy on Non-alignment.

पं. जवाहरलाल नेहरू यांचे अलिप्ततावादावरील विचार लिहा.

2. Explain the M.N. Roy's ideas regarding New-Humanism. 10

एम.एन. रॉय यांचे नवमानवतावादी विचार स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

State the concept of socialism explained by Jai Prakash Narayan.

जयप्रकाश नारायण यांनी विशद केलेली समाजवादाची संकल्पना सांगा.

3. Explain the Dr. B.R. Ambedkar's thought about Untouchability. 10

डॉ. बी.आर. आंबेडकरांचे अस्पृश्यतेसंबंधी विचार स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Discuss Pt. Nehru's views on democratic socialism.

पं. नेहरूच्या लोकशाही समाजवादी दृष्टीकोनावर चर्चा करा.

4. Write short notes on (any two) : 10

(i) Dr. B.R. Ambedkar's thoughts on Pakistan

(ii) Pt. Jawaharlal Nehru's Internationalism

(iii) M.N. Roy's concept of organised democracy

(iv) Jai Prakash Narayan's Total Revolution.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

(i) डॉ. बी.आर. आंबेडकरांचे पाकिस्तानसंबंधीचे विचार

(ii) पं. जवाहरलाल नेहरूंचा आंतरराष्ट्रवाद

(iii) एम.एन. रॉय यांची सुसंघटित लोकशाहीची संकल्पना

(iv) जय प्रकाश नारायण यांची समग्र क्रांती.

OR

(किंवा)

(India's Foreign Policy)

N.B. :- (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Write the main features of India's Foreign Policy in new world order. 10

नविन विश्वरचनेतील भारताच्या परराष्ट्र धोरणाची प्रमुख वैशिष्ट्ये लिहा.

P.T.O.

Or

(किंवा)

Comment on current Indo-American relations.

सद्यस्थितीत भारत-अमेरिका संबंधावर भाष्य करा.

2. Explain the Foreign Policy of Indian National Congress. 10

भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसचे परराष्ट्रविषयक धोरण स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Discuss the issues of confrontation in Indo-Pakistan relations.

भारत-पाकिस्तान संबंधातील मतभेदाच्या मुद्द्यांची चर्चा करा.

3. Explain the Indo-Bangladesh relations. 10

भारत-बांगलादेश संबंध स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Examine the controversial issues between India and China.

चीन-भारत दरम्यानच्या वादग्रस्त प्रश्नांचे परिक्षण करा.

4. Write short notes on (any two) : 10

(i) Nature of Indian Foreign Policy

- (ii) Indo-Russia relations
- (iii) B.J.P. and Foreign Policy
- (iv) Indo-Sri Lanka relations.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

- (i) भारतीय परराष्ट्र धोरणाचे स्वरूप
- (ii) भारत-रशिया संबंध
- (iii) भारतीय जनता पक्ष आणि परराष्ट्र धोरण
- (iv) भारत-श्रीलंका संबंध.

This question paper contains 3 printed pages]

P—222—2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

ECONOMICS

Paper XII

[Indian Economy (Compulsory)]

(Saturday, 31-10-2015) Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Define planning and state its needs. 10

नियोजनाची व्याख्या देऊन आवश्यकता प्रतिपादन करा.

P.T.O.

WT

(2)

P-222-2015

Or

(किंवा)

Explain the causes of rising public debts.

सार्वजनिक कर्जाच्या वाढीची कारणे स्पष्ट करा.

2. "Black money has been increasing in India". Discuss. 10

"भारतात काळा पैसा वाढत आहे." चर्चा करा.

Or

(किंवा)

What is national income ? Explain the difficulties in measuring national income in India.

राष्ट्रीय उत्पन्न म्हणजे काय ? भारताच्या राष्ट्रीय उत्पन्न मापणातील अडचणी स्पष्ट करा.

3. Explain the objectives and achievements of 11th Five Year Plan. 10

11व्या पंचवार्षिक योजनेची उद्दिष्टे आणि प्राप्ती स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

State the merits and demerits of direct and indirect taxes.

प्रत्यक्ष आणि अप्रत्यक्ष करांची गुण-दोष सांगा.

4. Write short notes on (any two) : 10

- (i) Deficit finance
- (ii) Parallel economy
- (iii) 12th Five Year Plan
- (iv) Per capita income

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

- (i) तुटीचा अर्थभरणा
- (ii) समांतर अर्थव्यवस्था
- (iii) 12वी पंचवर्षीक योजना
- (iv) दरडोई उत्पन्न.

This question paper contains 3 printed pages]

P—250—2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

ECONOMICS

Paper XIII (Compulsory)

(History of Economic Thoughts)

(Tuesday, 17-11-2015) Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Explain the economic drain theory of Dadabhai Naoroji. 10

दादाभाई नौरोजीचा आर्थिक गळतीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

P.T.O.

Or

(किंवा)

Explain the role of time in price determination.

किंमत निश्चितीमध्ये वेळेची भूमिका स्पष्ट करा.

2. Explain the economic ideas of Kautilya. 10

कौटिल्याचे आर्थिक विचार स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

State the economic ideas of Pigou.

पिगुचे आर्थिक विचार सांगा.

3. State the Mahatma Phule's views on agriculture. 10

महात्मा फुलेंचा शेतीविषयक दृष्टीकोन सांगा.

Or

(किंवा)

State the Amartya Sen's ideas about 'Poverty and Welfare'.

अमर्त्य सेन यांचे 'दारिद्र्य आणि कल्याण' विषयक विचार सांगा.

4. Write short notes on any *two* of the following : 10

- (i) Trusteeship
- (ii) Problem of Indian Rupee
- (iii) Innovation
- (iv) Economic ideas of Rajarshi Shahu.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

- (i) विश्वस्त
- (ii) भारतीय रुपयाचा प्रश्न
- (iii) नव-प्रवर्तन
- (iv) राजर्षी शाहूंचे आर्थिक विचार.

This question paper contains 3 printed pages]

P—85—2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

POLITICAL SCIENCE

Paper XIII

(Government and Politics of USA and China)

(Friday, 23-10-2015)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :—(i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Explain the main features of 1982 Constitution of China. 10

चीनच्या 1982 च्या राज्यघटनेची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

P.T.O.

Or

(किंवा)

Write the composition and functions of House of Representative of America.

अमेरिकेच्या प्रतिनिधी सभागृहाची रचना आणि कार्य लिहा.

2. Explain the fundamental rights of the China's Constitution. 10

चीनच्या राज्यघटनेतील मुलभूत अधिकार स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Discuss the powers of American President.

अमेरिकन राष्ट्राध्यक्षांच्या अधिकाराची चर्चा करा.

3. Explain the features of U.S.A. Party System. 10

अमेरिकेच्या पक्षपद्धतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Write the powers of China's Prime Minister.

चीनच्या पंतप्रधानाचे अधिकार लिहा.

4. Write short notes on (any two) :

10

- (i) Senate
- (ii) China's Peoples Court
- (iii) Communist Party
- (iv) Supreme Court of America.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

- (i) सिनेट
- (ii) चीनचे जन-न्यायालय
- (iii) साम्यवादी पक्ष
- (iv) अमेरिकेचे सर्वोच्च न्यायालय.

This question paper contains 3 printed pages]

P—62—2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

POLITICAL SCIENCE

Paper XII

(Western Political Thinkers)

(Wednesday, 21-10-2015) Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Evaluate Mill's views on 'Representative Government'. 10

मीलच्या 'प्रातिनिधिक शासन' विषयक विचारांचे मूल्यमापन करा.

P.T.O.

Or

(किंवा)

Describe Rousseau's Theory of 'General Will'.

रूसोच्या 'सामुहिक ईहा' सिद्धांताचे वर्णन करा.

2. Explain Hobbes's views on human nature. 10

हॉब्सचे मानवी स्वभावासंबंधीचे विचार स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Evaluate Locke's 'Social Contract Theory'.

लॉकच्या सामाजिक करार सिद्धांताचे मुल्यमापन करा.

3. Explain the Marx's views of state. 10

मार्क्सचे राज्यासंबंधी विचार स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Discuss Rousseau's theory of social contract.

रूसोच्या सामाजिक करार सिद्धांताची चर्चा करा.

4. Write short notes on (any two) :

10

- (i) Mill's on Liberty
- (ii) Theory of Surplus Value
- (iii) Locke's on Human nature
- (iv) Thomas Hobbes's State of Nature.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

- (i) मीलचे स्वातंत्र्य विषयक विचार
- (ii) अतिरिक्त मूल्य सिद्धांत
- (iii) लॉकचा मानवी स्वभाव
- (iv) थॉमस हॉब्सची निसर्गावस्था.

This question paper contains 3 printed pages]

P—30—2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

SOCIOLOGY

Paper XIII

(Methods of Social Research)

(Tuesday, 20-10-2015)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :- (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(iii) विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्न पहावेत.

1. State the meaning of Questionnaire and discuss the merits and demerits of Questionnaire. 10

प्रश्नावलीचा अर्थ सांगा आणि प्रश्नावलीच्या गुण-दोषाची चर्चा करा.

P.T.O.

Or

(किंवा)

Analyse the main steps of Sampling.

नमुना निवड पद्धतीच्या मुख्य पायऱ्यांचे विश्लेषण करा.

2. State the qualities of good Sampling.

10

आदर्श नमुन्याचे गुण सांगा.

Or

(किंवा)

Discuss the problems of preparing of Research Report.

संशोधन अहवाल लेखनातील समस्यांची चर्चा करा.

3. Narrate the Interview techniques.

10

मुलाखत तंत्राचे विवेचन करा.

Or

(किंवा)

State the meaning of Research Report and elucidate its importance.

संशोधन अहवालाचा अर्थ सांगा आणि संशोधन अहवालाचे महत्व विशद करा.

4. Write short notes on any *two* of the following : 10

- (i) Importance of Data Collection
- (ii) Simple Random Sampling
- (iii) Objectives of Schedule
- (iv) Aspect of Research Report.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

- (i) तथ्य संकलनाचे महत्व
- (ii) साधा यादृच्छिक नमुना
- (iii) अनुसूचीची उद्दिष्ट्ये
- (iv) संशोधन अहवालाचे पैलू.

This question paper contains 3 printed pages]

P—10—2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2015

SOCIOLOGY

Paper XII

(Sociological Thinkers)

(Monday, 19-10-2015) Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(iii) विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्न पहावेत.

1. Explain Herbert Spencer's organic theory. 10

हर्बर्ट स्पेन्सरचा सेंद्रिय सिद्धांत स्पष्ट करा.

P.T.O.

WT

(2)

P—10—2015

Or

(किंवा)

State the nature of industrial society.

औद्योगिक समाजाचे स्वरूप सांगा.

2. Discuss Durkheim's theory of religion. 10

डरखीमच्या धर्माच्या सिद्धांताची चर्चा करा.

Or

(किंवा)

Elucidate Durkheim's thoughts regarding social facts.

डरखीमचे सामाजिक तथ्यासंबंधीचे विचार विशद करा.

3. Explain Dr. Babasaheb Ambedkar's thoughts about Buddha Dhamma. 10

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे बुद्ध धम्मा बाबतचे विचार स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Elaborate Dr. Babasaheb Ambedkar's Social Humanism.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचा सामाजिक मानवतावाद विशद करा.

4. Write short notes on any *two* of the following : 10

- (i) Militant society
- (ii) Theory of suicide
- (iii) Division of labour
- (iv) Dr. Babasaheb Ambedkar as an Indian Sociologist.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

- (i) सैनिकी समाज
- (ii) आत्महत्येचा सिद्धांत
- (iii) श्रम विभाजन
- (iv) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर भारतीय समाजशास्त्रज्ञ.